

NARODNI GOSPODAR

Glasiło Zadružne Zveze v Ljubljani.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kromi, za četrt leta eno kromo; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Telefon štev. 216.

C. kr. poštna hran. št. 64.846

Kr. ograde „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.
Rokopisi se ne vračajo.
Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne
petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Dr. Janez Ev. Krek
predsednik Zadružne zveze v Ljubljani.

Dr. Janez Evangelist Krek.

S tugo in bridkostjo je navdajala ves naš narod žalostna novica, ki se je bliskoma širila po naši mukotrpní domovini, da je dne 8. oktobra ob 10. uri zvečer v Št. Janžu na Dolenjskem za večno zatisnil oči najboljši njega sin — dr. Janez Evangelist Krek.

V usodnih časih nam ga je pobrala smrt, v časih, ko smo veliko bolj kakor kdaj poprej potrebni njegovega vodstva, njegove sveže agilnosti, hitre incijativnosti, njegovega globokega znanja, iskrenega narodnega čuvstvovanja in neumornega dela.

Blagopokojni dr. Krek je bil duša našemu narodu. Vedno je stal na straži za dobrobit ljubljene domovine in tlačenege ljudstva, ki ga je kot skrben oče branil in ščitil ga vzgajal z besedo, peresom in dejanjem in ga z globokim umevanjem svoje dobe vodil k združitvi v boju za srečnejšo bodočnost. Bil je naš prvoboritelj v najlepšem pomenu besede.

V sredi ogromne borbe za boljšo prihodnjost našega jednotnega jugoslovanskega naroda ga je dohitela smrt in iztrgala iz naše srede, njega, v katerem je naša velika narodna misel imela svojega pravega apostola.

Ob njegovi smrti je zaječal ves naš narod, potrť globoke tuge in grenke bolesi vsled nenadomestljive izgube svojega velikega učitelja in najizrazitejšega pobornika, ki je ob vsaki priliki povzdignil svoj glas zahtevajoč, da bodi tudi za njegov ljubljeni narod enako pravo tako pred Bogom kakor tudi pred zakonom in svetom.

Da, domovina ni žalovala brez vzroka: pokojnik ji je dal vse, kar je imel, dal ji svoje srce in svoj razum, svojo besedo in svoje delo, dal ji je svoje življenje.

Ni nam mogoče na tem prostoru podati zadosti jasno sliko dr. J. E. Krekovega življenja in delovanja.

Rojen je bil o božiču leta 1865. pri Sv. Gregorju nad Sodražico, kjer je bil njegov oče učitelj. Pri njem je začel hoditi v šolo, z njim je šel v Komendo. Po očetovi smrti se je mati preselila na očetovo posestvo v Selcih nad Škofjo Loko. Po dokončani gimnaziji v Ljubljani je stopil v bogo-

slovje. V duhovnika je bil posvečen l. 1889. Svoje študije je nato nadaljeval na Dunaju, kjer je tudi promoviral, za tem pa nekaj časa deloval kot kaplan v Ribnici in nato kot stolni vikar v Ljubljani. L. 1895. je postal profesor bogoslovja v ljubljanskem semenišču. L. 1901. je bil izvoljen za deželnega poslanca v postojnsko-logaškem volilnem okraju, od l. 1908. naprej pa je v deželnem zboru zastopal kamniški okraj. Državni poslanec je bil od l. 1897. do l. 1900. kot zastopnik kranjske splošne kurije, od l. 1907. do svoje smrti pa kot zastopnik kamniškega okraja.

Njegovo življenje je odsev kulturnega, političnega in gospodarskega življenja in razvoja slovenskega naroda v zadnjih 25 letih. Njegovo ime je najti povsod: cerkev, književnost, izseljenci, delavci, kmečko vprašanje, časopisi in društva, politika in gospodarstvo govore o njegovem vsestranskem nesebičnem delovanju. Pokojnik je bil neumoren delavec. Delal je vedno z jasnim in veselim obrazom. Da je truden, se mu ni poznalo, naporí ga niso delali čemernege. Poklic mu je bilo delo, razvedrilo mu je bilo delo, počitek mu je bilo delo, plačilo mu je bilo delo. Spoznaval je povsod razmere in osebe in iskal sotrudnikov za preporod slovenskega ljudstva.

Jasno spoznanje našega narodnega položaja je rodilo pri njem tisto rešilno misel, da se moramo iznebiti ozkosrčnega lokalizma. Vsak deželni ali pokrajinski provincializem mu je bil zopern in tuj. Zato je ustvaril vseslovensko organizacijo, izobraževalno, gospodarsko in politično. Zato se je bojeval za združenje vseh naših narodnih sil, ker je bil prepričan, da se moremo le tako obvarovati propasti in se dvigniti do višje kulture in višjega blagostanja. Deloval je neprestano v tem smislu, dasi sta mu večkrat človeška zloba in samopašnost ogrožali njegove plemenite cilje.

Dr. Krekovo delo je bilo neverjetno vsestransko, pa se ni drobilo v malenkostih, ampak je segalo daloč preko dnevnih vprašanj ter je imelo velike cilje in obsežno

podlago. Prav zato je obsegalo ves narod, prav zato pa tudi ni bil nihče od naših vodilnih oseb tako last vsega naroda kakor je bil on.

Krasen zgled je pokazal blagopokojni dr. Krek rojakom, posebno pa onim, ki jim ljudstvo poverja svoje zaupanje, kako je treba ljubiti narod in delati zanj: ob vsem svojem velikem umstvenem bogastvu je živel in umrl kot siromak! Nikdar ni mislil na se, nikdar ni iskal samega sebe ali osebne udobnosti. Zato ostane njegov spomin še bolj drag hvaležnemu narodu. Njegovih prs niso dičili visoki redovi in oficijelna odiikovanja, ali zato ga je dohitelo najvišje priznanje naroda: ni ga med nami, ki bi ne govoril o njem z odkritosrčnim spoštovanjem. Zemskih bogastev si ni kopicil, zadnje dni svojega življenja je bil prav tako ubog kakor prve, ko je nastopil v javnosti. Dokaz, kako poštene so bili njegovi nameni.

* * *

Dr. Krekovo delovanje je ozko spojeno ne samo s kulturnim, ampak tudi z gospodarskim preporodom našega naroda.

Posebno za razvoj zadružništva med Slovenci in pa med Hrvati po Istri in Dalmaciji si je stekel nevenljivih zaslug. Če bi ne bil storil nič drugega kakor to, da je med našim ljudstvom tako razširil in poglobil zadružno misel, bi zaslužil večno hvaležnost.

Ko je nastopil dr. Krek pot javnega delovanja je takoj izprevidel, kolikega pomena je zadružna organizacija ne le za gospodarsko, ampak tudi za kulturno osamosvojitev našega ljudstva. Zato je takoj spočetka obračal zadružništvu največjo pozornost.

Najprej je skušal širiti umevanje za rajfajzenske posojilnice. Za ustanavljanje teh organizacij so bila tla takrat prav pripravna. Denarno oderuštvo je bilo ob tistem času še zelo udomačeno. Prvi poiskusi so se dobro obnesli. Vkljub raznim težavam je zadružna misel hitro zmagovala. Rajfajzenske posojilnice so se brzo razširile po vseh krajih naše domovine in so postale prave gospodarske trdnjave našega kmeta. Dr. Krek se je pokazal že tu kot izboren organizator. Vstvaril je kmečkemu stanu

izvrstno kreditno organizacijo, ki je našemu seljaku donášala velikanske koristi in jih še donáša.

Za kmečkimi posojilnicami so prišle na vrsto druge zadrugе, nakupovalne in prodajalne, produkcijske i. t. d. Slika, ki jo polagoma nudi zadružna organizacija, postaja vedno bolj raznolika. Dr. Krek je dajal vedno nove impulze in je zanašal vedno novo, čilo življenje v vrste zadružnih sodelavcev, katerim je ob času trdih bojev vlival vedno novega poguma.

Pri osrednjih organizacijah, ki so vodile zadružno gibanje, je deloval že od početka. Zadružni zvezi v Ljubljani je bil od l. 1902 naprej skrben predsednik, v zadnjem času tudi Gospodarski zvezi. Kot voditelj zadružnega življenja pa ni obračal svoje pozornost samo na to, da bi se zadrugе širile le po številu, ampak se je tudi veliko prizadeval, da bi zadrugе delovale v pravem duhu. Koliko poučnih tečajev, koliko predavanj se je vršilo po njegovi inicijativi! Tudi sem je nešteto nastopil. Ob vsaki priliki je priporočal združevanje in s svojo ognjevito besedo širil med ljudstvom misel, da le v združitvi je moč. Prepotoval je mnogokrat vso našo domovino od severa do juga in razlagal in učil, dokler si ni lahko rekel: „Raztresene sem ude zbral“.

Zato ni čudno, da ga je vse poznalo, vse s spoštovanjem izgovarjalo njegovo ime in se z zaupanjem obračalo do njega.

Njegov cilj je bil ustvariti v zadružništvu organizacijo ki bi družila ves jugoslovanski živelj.

V zvezi s tem smotrom je zastopal stališče, da bodi zadružništvo izven strankarskih bojev.

Vedno se je zavzemal tudi za to, da bodi zadružništvo neodvisno. Zadružništvo, ki ne bo samostojno, bo shiralo — tako se je sam izrazil dne 21. septembra 1916 pri neki seji Zadružne zveze in pristavil, da to načelo zapušča kot nauk ali kot testament. „Vojska, da se ohrani zadružništvo neodvisno, če je bo treba, je sveta in upam, da bodo šli pod tem praporom vsi, ki hočejo zadružništvu dobro“.

* * *

Sedaj se je poslovil za vselej od svoje ljubljene združne organizacije.

Toda njegov duh bo živel med nami. Delajmo v njegovem duhu, to bodi naša obljuba, ki jo kot venec hvaležnosti položimo na gomilo svojemu mrtvemu voditelju in očetu!

Pokoj nlegovi duši! Slava njegovemu spominu!

Razglas.

Podpisana zadruga razglša, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. januarja 1918 dalje po 3 $\frac{1}{2}$ %

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Framu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Razglas.

Podpisana zadruga razglša, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. januarja 1918 dalje po 3 $\frac{3}{4}$ %

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Trnovem, registrirana zadruga z neomejeno zavezo,

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Robu,

registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 23. decembra 1917 ob 3. uri popoldne v prostorih zadruge.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za l. 1916.

6. Sprememba pravil.

7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo k redni glavni skupščini

Zadružne zveze v Ljubljani,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši v četrtek dne 27. decembra 1917 ob pol 10. uri dopoldne v Ljubljani v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica.

Dnevni red: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnji Zvezini skupščini. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobritev računskega zaključka za l. 1916. 5. Dopolnitev odbora. 6. Dopolnitev nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Bogumil Remec, I. podpredsednik.

§ 19. pravil: Zvezni skupščina je občni zbor zadruge in sestoji iz odposlancev Zveznih članic. — Vsako Zvezino članico zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino zadrugo pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine članice. Ena oseba sme zastopati največ 10 zadrug.

Izdajatelj: Zadružna zveza v Ljubljani. Odgovorni urednik: Anton Kralj, uradni tajnik Zadružne zveze. — Tiska — „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruge v Kresnicah,

registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se vrši dne 30. decembra 1917 ob 11. uri dopoldne v občinski pisarni.

Dnevni red:

1. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.

2. Sklepanje o razdružbi zadruge.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se čez pol ure na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Tomaju,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 16. decembra 1917, ob 3. uri popoldne v posojilnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Poročilo nadzorstva.

4. Odobritev računskega zaključka za l. 1916.

5. Volitev načelstva in nadzorstva.

6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrugnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v

Št. Lovrencu nad Mariborom,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 2. decembra 1917 ob 8. uri zjutraj v župnijski pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.

2. Poročilo nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za l. 1916.

4. Volitev načelstva.

5. Volitev nadzorstva.

6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih udov.